

SIDE

Nr. 6

1926

EESTI PABERI A.-S.

PEAKONTOR TALLINNAS, PIKK TÄN. 11.

KÕNETRAADID: { 33-96 Juhatus.
33-97 Üldine.
33-98 Müügiosak.

LADUD: { TALLINNAS, Viru tän. 9. Kõnetraat 1-49.
TARTUS, Kүүtri tän. 5. " 4-77.
TÜRIL " 11.

SOOVITAB OMAST LADUST:

Kirjutuspaberit -- kõrge-
väärtuslist.

Postpaberit, pakkides.

Kantseleipaberit.

Trükipaberit, mitmes hea-
duses.

Albumpaberit, mitmevär-
villist.

Kartongi, mitmevärvillist.
Kaanepaberit, trükitööde
jaoks.

Pakkimispaberit, õhukest
pagaritele, valget ja
pruuni, mitmes pak-
suses.

Paberist kotte (lõõtsad)
¹/₂—20 naelalisi.

Kaubamaja

V. J. Gorbatschev

Estonia puiest. 15. Kõnetr. 12-55.

Riide osakond:

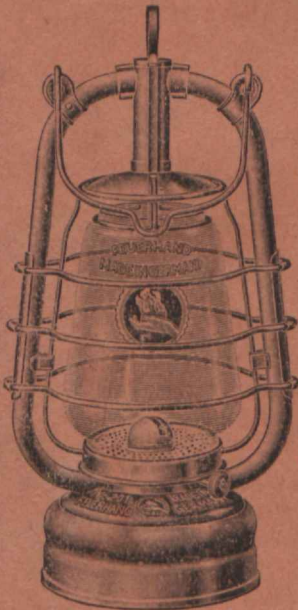
Suurim riidekauba Kreenholmi vabriku
puuvillariide ladu.

Naha osakond:

Suur ladu talla-, pinsoli- ja kõikseltsi värvi-
lisi ja muste saapa pealishaku. :-: Rikkalik
valik kõiksugu hobuseriiste.

Nõudke igalpool kuulsaid

tormilaternaid
Feuerhand

Esitaja Eestis:

A.-S.
A. Gluhovski

Tallinnas,
Dene tänav nr. 8.

Kõnetraat 32-65.

E. Günther

Tallinnas, Kuninga t. 8
Tartus, Kaubahoov 26
Viljandis, Tartu tän. 9

Maalri värvid, lakid, õlid, pintsliid
j. n. e.

Tisleri tarbeained

Kemikaaliad

Kosmeetika

Mineraalõlid

Majapidamise tarbed

j. n. e.

SIDE

Eesti raudtee- ja posti-telegraafi-telefoni-teenijate kutseorganisatsioonide häälkandja

Tellimise hinnad:	Ilmub 1—2 kord kuus	Kuulutuste hinnad:
Aastas postiga Mk. 200.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, ladudes, raudtee- ja posti-telegraafi-teenijate kutseorganisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.	1/1 lehekülge Mk. 3000.—
Poolaastas „ 100.—	Toimetus ja talitus:	1/2 lehekülge „ 1500.—
Üksik number	Tallinnas, Tehnika t. 16. Telefon Balti keskj. 201.	1/4 „ „ 750.—
20 mk.		1/8 „ „ 400.—
		Tekstis 50% kallim.

Nr. 6

Juuni 1926 a.

III. aastakäik

Administratiiv-personaali ja teiste raudteeteenijate organiseerimine mitmesugustel maadel.

I. T. F. järele.

Referaat 30. märtsil 1926. a. Hollandis peetud raudtee kõrgemate ametnikkude konverentsil.

Iseäralised raskused, raudtee ettevõtete omapärasusest ja raudtee monopoolseisandist tingitud, kerkivad esile niihästi professionaalse organiseerimise, kui ka palga- ja töövõitluse juures, ja iseäranis just raudteede järelevalve- ja administratiiv-teenijaskonna juures annavad nad end valusalt tunda. Nende raskuste sünnitamisele aitab palju kaasa ka asjaolu, et kõrgematele ametnikkudele püütakse näidata ja selgeks teha, et nad kui niisugused tööliklassist erinevad, ja et määrused, mis ametiühisuste ja nende liigete soodustusi ette näevad, nende kohta maksvad ei või olla.

Raudteedel valitsev hirakiline kord ja ka ettevõtete vahelkord kõrgemate ametnikkudega tegid veel rohkem teravamaks ja sügavamaks lahutusjoone nende kahe grupi — kõrgemate ametnikkude ja alamteenijaskonna — vahel. Algul heideti kõrgematele ametnikkudele ette, et nad kui direktsoonide asetäitjad teise personaali vastu olla. Ja nende eesõigustatud seisukorra tõenduseks ja selle allakriipsutamiseks oli nende märksa suurem materiaalne tasu. Nad olid sunnitud kõigist, mis kuidagi professionaalse liikumisega seotud oli, kõrvale hoidma, selle kohta avaldati sageli isegi ettekirjutusi. Seda lõhet kasutasid paljud direktsoonid, kutsudes elu ise-organisatsioonid kõrgemate ametnikkude jaoks, seejuures suuri lootusi ja suurt rõhku pannes oma mõju suurenemisele nende viimaste ametnikkude keskel.

Need püüded ei jätnud muidugi jälgi avaldamata ametnikkude peale, ja viis, kuidas viimased oma mõisteid ja vaateid väljendasid alama teenijaskonna gruppide katsete puhul oma olude paranduseks töö ja väljaspool tööd, sai põhjuseks, et alamteenijaskond arvamisele tuli, et ametiühisuste töö kõrgemate ametnikkude kohta ei või ja ei tohigi laienduda. Neid ametnikke vaadeldi kui ülemusi ja nende osavõtt ametiühisuste koosolekutest oli ainult taktuseks vabalt mõtteid avaldada. Teisest küljest võis märgata, et teenijaskonnas ka neid leidus, kes arvasid, et nad siis hooletult oma ametikohustusi täita võivad, kui nende ülemus samasse ehk samase eesmärgiga organisatsiooni kuulub, kus ta ise liikmeks. Sarnane mõiste ja teguviis ei võinud muidugi ilma tagajärjeta olla.

On küllalt põhjust toonitada, et meie siin ainult mõned üldise tähtsusega väited tuua saame ja et meie iseenesest mõista tunnistada tahame ja tunnistame, et ka vastupidised, röömustavad nähtused ses sihis aset on leidnud ja et isegi professionaalse liikumise kõige raskematel aegadel kõrgemad ametnikud raudteelaste organisatsioonides juhtival kohtadel seisid. Need juhused on, kahjuks, aga üksikud. Üldiselt seisid aga kõrgemate ametnikkude grupp professionaal-arengu ja -tegevuse mõttes alamteenijaskonnast palju taga. Ainult Venemaal näis professionaalne liikumine selles suhtes vastupidist suuna käivat. Vene raudteelaste ja üldise

revolutsiooni ja rahvalliikumise ajalugu näitab, et kõrgemad ametnikud liikumises korduvalt mõjuvamat osa etendanud on. Seda asjaolu võib seletada Venemaal tekkinud iseäraliste vahekordadega.

On otstarbetu tähelepanu juhtida asjaolule, et käesoleva kirjatüki alguses kirjeldatud raskused edasi kestavad ja ikka enam laienevad; aja jooksul on nad siiski vähem mõjuvateks muutunud ja üldises mõõdus kahanenud. Rasked majanduslised olud tõid ametnikke pikapeale selgusele, et nad oma olukorra paranemist saavutada võivad ainult võitluse kaudu ja et selle eesmärgi resultaadid ei ripu mitte sellest ehk teisest direktioonist, vaid ükski ja ainult mõjust ja võimust, missugust teenijaskond üles näidata suudab.

See tõde viis kõrgemaid ametnikke nii kaugele, et nad otsustasid enfid organiseerida — olgu see kas üldistesse raudteelaste organisatsioonidesse, ehk ühtesse, asutatavatesse ühingutesse. Ja need uued kõrgemate ametnikkude organisatsioonid sattusid oma iseärsuse tõttu iseäralikkudele raskustele professionaalses töös. Need raskused tulid ilmsiks vahekorras teiste teenijaskonna organisatsioonidega üld. töölisklassi mõttes. Nimelt olid kõrgemate ametnikkude organisatsioonid arvamisel, et nad oma liigete huvide kaitseks kõige tagajärjerikkamalt tegutsevad, kui nad üksikult, teistest eraldatud, üles astuvad ehk isegi alama teenijaskonna gruppide ühingute vastu vaenuliku seisukoha võtavad. See vaade kutsus aga esile mitmesugused konfliktid.

Viimaste aastate jooksul võib märgata ses asjas märksat paranemist, mis tingitud osalt majandusolude muudatustest ja osalt energiliste ja tublide isikute mõjust kõrgemate raudteeametnikkude ringis. Viimased asuvad ikka enam ja enam kindlamalt arvamisele, et igapäine ametiühisuste võitlus parema palga ja töötingimuste pärast vastastikkuses mõjus terve töölisklassi võitlusega seisab. Nad näevad teenijaskonna proletariseerimist tööstuses ja kaubanduses ja õpivad pikapeale aru saama, et ametiühisuste poolt ülesseatud nõudmised seda kergemini läbiviidavad on, mida kõvem töölisklassi majandusline ja poliitiline võim ja näevad tege-likust elust, et ametiühisuste liikmete arv, kõikide takistuste peale vaatamata, alata kasvab.

Kõikides riikides, kus kõrgemate ametnikkude organisatsioonid asutatud, võib märgata voolu, mis tunnistab, et need or-

ganisatsioonid, kuigi nende arv kogukas, oma ülesannete täitmiseks veel noored on, sest et nad, paremal juhusel täielise erapooletusega, juhust ei ole osanud kasutada üldist töölisklassi liikumist ja iseäranis raudteelaste ametiühisusi toetada.

See tõelikkuse õigem arusaamine väljendab end mitte ainult ühinemispiüietes nois maades, kus mitmed kõrgemate ametnikkude organisatsioonid olemas, piüietes, mis viivad kokkukulamisele üldistesse raudteelaste ühingutesse kõrgemate ametnikkude arvurikka juurdevoolu näol neisse, vaid nad väljenduvad ka mitmetes arenemispaasides mitmesuguste ametnikkude organisatsioonide juures.

Meie leiame otstarbekohaseks ülaltähendatu illustreerimiseks üht ülevaadet tuua, mis lõpus juurde lisatud. Seda läbi vaadates ei tohi mitte unustada, et sellele põhjenev statistiline töö veel algastmel asub, et meie tarvilise materjali kogumiseks täielikult oma abiallikatele toetuma pidime ja et meie meiega liitunud organisatsioonidelt soovitavaid informatsioone saanud ei ole, sest nende valitsemisüstem on sageli niisugune, et see ühtki selgitust käsitavasse ei too. Teine, peaaegu ülesaatamatu raskus, seisab asjaolus, et mitmesugustes riikides järevalve- ja administratiivpersonaali kohta mitmekesised mõisted valitsevad.

Nagu juurdelisatud tabelist näha, on järevalve- ja administratiivametnikud suuremalt jaolt I. T. F. poolt väljatöötatud põhimõtete alusel organiseeritud, s. t. professionaalliikumise poolt vastuvõetud põhimõtetele. Siia kuuluvad ametnikud on osalt organiseerunud üldistesse raudteelaste ühingutesse (Austria, Shveits, Kanada), osalt jälle iseorganisatsioonidesse (Suur-Britannia, Norra, Hollandi-India).

Siia peab veel juurde lisama, et ka Põhja-Ameerikas, kus Canadian Brotherhood of Railroad Employees I. T. F. liikmeks ja kelle liikmed peaaesjalikult kõrgematest ametnikkudest koosnevad, terve personaal ühes kõrgemate ametnikkude grupiga üldisest töölisklassi võitlusest aktiivselt osa võtab. Sealsed organisatsioonid on I. T. F. töö kohta kiitva seisukoha võtnud ja on oma liigetele selle avaldusi ajakirjanduses soovitanud. Samasel ot-susel asub ka Austraalia raudteelaste organisatsioon ja mitmed ühingud, kes U. T. F. veel mitte liitunud, nagu Rootsi ametnikkude organisatsioon, kes omas eriajalehtedes suurema osa I. T. F. avaldustest ära triikib.

Meil ei ole veel teada, missugust prot-senti kujutavad kõrgemad ametnikud Briti-India raudteelaste föderatsioonis, kes alles mõne nädala eest oma liitumisest I. T. F. teatas; sedasama peab ütleva raudteelaste organisatsioonide kohta Meksikos, Kuubas ja Aafrikas, missuguste liitumine I. T. F., nagu nende kirjadest näha, ainult aja küsimus. Mis Hiinasse ja Jaapani puutub, siis peab tähendama, et ka seal võimalise töö tegijad organiseerimise mõttes ikka enam silmapaistvamale ja õigemale seisukohale asuvad.

Euroopa raudteelaste organisatsioonidest ei ole Venemaa, Türgi, Leedu ja Portugaal I. T. F. liitunud. Kuid Portugaali raudteelaste organisatsiooni kavatsust lähemas tulevikus I. T. F. liituda võib siiski enam-vähem kindlaks lootuseks lugeda.

Peab tähendama veel Inglise ametnikkude organisatsiooni (R. C. A.), missuguses suurt arenemistõusu märgata. Ükski neist paljudest raskustest, mis professionaaltegevusega kõrgemate ametnikkude keskel seotud, ei möödunud neist. Ainult ettevaatlikkude, tarkade ja energiliste tüüriisajate abil on see ametiühing nendest vaheldusrikastest nähtustest, mis ilmsiks tulid isoleeritud kutseorganisatsiooni muutumisel tugevasse klassivõitluslikku organisatsiooni, nii edukalt üle saanud. See organisatsioon, kellel isäralsed teened ametnikkude huvide kaitsmises, täiendab tööliikumist kui seesugune ja oma kuuluvusega ametiühisuste keskasutusse, töölispartesse ja I. T. F. täidab täielikult need kohustused, mis temale selles liikumises teele kerkinud. Peab tähendama, et selle organisatsiooni juhatus organisatsioonide ühinemispüüetele kogu raudtee personaaliga takistusi ei tee ja selle küsimuse kohta eitaval seisukohal ei asu.

Et järgmine üllatav ühenduses, siis tuleb meelde, et 1925. a. liitus Saksamaal raudteelaste ühing ametnikkude ametiühisusega. See liitumise tendents hakkab ka Norras konkreetseid vorme võtma. Seal on üldine organisatsioon, teenijate organisatsioon ja veduri-personaali ametiühisus, ühise komisjoni moodustanud, mille ülesanne on ühinemismõimalusi proovida.

Majanduslikud olud ja kasvav reaktsioon, mis end meid mitte rahuldavas raudteepoliitikas ilmutab, samuti direktioonide ja valitsuste katsed teenijaskonna arvel kokkuhoidmise läbi viia, nõuavad raudteelaskonna tiheda liitumise vajadust.

Vahe kõrgemate ametnikkude ja alama personaali gruppide vahel tuleb selgesti nähtavale veel ainult Suur-Britannias. Seal on näiteks ametnikkudel oma pensionifond olemas, kuna teisel teenijaskonnal see puudub, ja haiguse puhul saavad ametnikud 6 nädala jooksul terve ja järgmise 6 nädala kestel poole palga, peale selle on nad õigustatud saama 12—18 päeva puhkust, kuna aga teine personaal ainult 6 päeva puhkust saab, välja arvatud töökodade töölisel, kellele puhkust üldse ei anta.

Juhime veel tähelepanu sellele, et paljudes maades tendents püsib — kõrgemate ametnikkude soodustusi läbi viia vähemalpalgalise teenijaskonna arvel.

Raskused, millega ametnikud kokku põrkasid ja millega neil praegugi võitlust tuleb pidada, sunnivad neid, kui nad oma huvides talitada tahavad, võimalikult tihedale, kindel ja tervel alusel seisvale koostöötamisele oma maa raudteelaste organisatsioonidega. Tahavad mõlemad üksused — ametnikud ja teenijaskond — ühist ülesannet õigesti täita, siis peavad nad aru saama, et ainult juhulik koostöötamine erakorralistel juhtumistel kumbagi meelituks ei ole. Sarnane „koostöötamine“ kutsus esile ainult arusaamatusi ja suurendab veelgi nende vahel asuvat lõhet, sest neil puudub ühine alus.

Üldises tööliisklassi võitluses on tarviline võimalikult tihe koondus füüsilise ja võimalise töö tegijate vahel, — ilma selleta ei ole mõeldav ja ei ole kättesaadav kõrge aade ja meie kõikide eesmärk — inimkonna hea käekäik tulevikus, seepärast peab kõik abinõud tarvitusele võtma, et raudteeametnikud ja töölis- ja teenijaskond ühise tee leiaks, kui mitte täielisele liitumisele, mis võimaldaks ka esimese grupi teatud soovide kergemat teostamist, siis vähemalt võimaluste loomiseks, mis lubaks ühiste eesmärkide saavutamiseks koostöötamist ja mis hukka mõistaks vaenu, mis üksteise huvide vastu sihitud. Mõlemad grupid võivad ja peavad ses mõttes omas ringis kasulikku tööd tegema ja oma liigetele teiste töö väärtust ja tähtsust selgitama.

Asjaolu, et üldiste raudteelaste organisatsioonide läbikäimine ametnikkude omadega ikka enam ja enam hoogu võtab ja et esimeste esitajad tähtsat osa ka viimaste juhatustes etendavad, tuleb kui rõõmustavat nähtust ja paranemist ühinemise mõttes vaadelda.

I. T. F. kui internatsionaalsel organi-

satsioonil seisab ühendamise mõttes veel suur töö ees. Tal on teostada ülesanne — kõrgemate ametnikkude organisatsioonide teiste raudtee- ja transportlaste personaalgruppidega ühendada ja sidet luua üksikute gruppide vahel. Tal on ametiühisuslist kaastöötamist nõutada ja seda kõrvaldada, mis kuidagi killustamist võiks esile kutsuda. Töö ses suunas on alles algastmel; ainult väikene samm on tehtud eesmärgile, millele I. T. F. ennast rakendanud, nimelt: kõikide jõudude ühtlustamine üldise ideaali teostamiseks; abivajavate seltsimeeste toetamine; kõigi I. T. F. töösse puutuva materjali kogumine; küsimuste selgitamine ja arutamine, mis ühin-

guid-liikmeid kuidagi huvitavad. Et ülal- tähendatud eesmärgi täieliselt teostada, oleks tarvis, et I. T. F. nii üles ehitataks, et ta, nagu see riikliku ja direktsoonide organismi juures, ettevõtete juhtimises neid küsimusi otsustada võiks, mille lõputulemustest ametnikkude ja tööliste heakäekäik ärarippuv.

Kiiduavaldused, mis mitmest küljest saabunud, tõendavad, et I. T. F. juba praegu võimalus ei puudu kasulikkude tööd teha temaga liitunud töölisgruppide heaks. Aga kõikide oma peale võetud kohustuste täitmiseks terves ulatuses vajab ta kõikide kaasabi, ka raudteede järevalve- ja administratiivpersonaali oma.

M A A D	A e g	Raudteepersonaal Andmed	Üldarv	Ametnike järevalve- ja administratiivteenist.	Nendest I. T. F. ühingutesse organiseeritud
Belgia	1926. a.	1926. a. aruanne	107.183	21.254	Puuduv. andm.
Bulgaaria	1922. a.	Bulgaaria riikl. statist. andmed raudteede ja sadamate kohta.	14.465		500
Kanada	Dets. 1925.	Riigi statist. andmed.	160.000	16.000	4.000
Daani	1924.	Teadaanne 1923-24.a. kohta	21.713 (riigiametn.) 3.580 (eraametn.)		Puuduv. andm.
Saksamaa.	Dets. 1925.	Ametlised statistil. andmed.	710.798	112.907	12.500
Eesti.	1924.	Ametlik teadaanne.	4.474		Puuduv. andm.
Soome	1923.	Aastaaruanne riigi raudteede kohta.	24.259		Puuduv. andm.
Prantsusmaa.	1. I. 1925.	Ametlike teadaanne.	511.193		Puuduv. andm.
S.-Britannia.	28. III. 1925.	Teedministeer. teadaanne.	702.062	110.839	66.275 (R. C. A.) (N. U. R.)
Holland.	31. XII. 1924.	Hollandi raudteede aastaaruanne 1924. a. kohta.	42.386	6.000	856
Itaalia.	1925.	Raudteevalitsuse teadaanne teedministeeriumile.	176.000	15.000	1.000
Jugo-Slaavia.	1924.	Raudteelaste ühing.	60.000		201
Läti	1924.	Raudteede teadaanne.	16.572		260
Luxenburg.	1924.	Raudteelaste ühing.	7.000		Puuduv. andm.
Norra.	1924.	Ametlik teadaanne.	17.750	3.000	1.640
Austria.	1. XII. 1925.	Peavalitsuse teadaanne.	88.907	9.000	8.080

M A A D	A e g	Raudteepersonaal Andmed	Üldarv	Ametnikke järel- valve- ja admi- nistratiivteenist.	Nendest I. T. F. ühingutesse organiseeritud
Poola.	1. I. 1926.	Riigi raudteede 1926. a. eelarve.	191.291	11.823	2.000
Rootsi.	1924.	Raudteede amet- lik statistika büroo.	52.941	3.000	Puuduv. andm.
Shveits.	31. III. 1925.	Ametlik teada anne.	35.240	ühendatud raudt.	5.000.
Hispaania.	1923.	Raudteelaste ühing.	95.860		Puuduv. andm.
Tsh.-Slovakkia. Ungaaria.	1. I. 1925. 1925.	1926. a. eelarve. Parlamentl. ametl. teadaande järgi.	164.807	19.900	1.500
			51.606	¹ / ₅ kogu arv.	Puuduv. andm.
			(Riigiraudteed) 12.000		Puuduv. andm.
			(Eraraudteed)		
Ühisriigid.	August 1925.	Ametlikkude kuu teadete järgi.	1.772.704	281.192	Raudteelaste organisatsioonid ei ole liitunud.
Briti-India.	1924.	1923.-1924.a. aruanne.	227.093		Puuduv. andm.
Hollandi-India.	1925.	Raudteelaste aastaraamat	38.200		2.611
Argentiina.	1925.	Raudteelaste ühing.	90.000		Puuduv. andm.
Lõuna-Aafrika.	1924.	Raudteede pea- direktori aasta aruanne.	70.507		Raudteelaste organisatsioonid ei ole liitunud.
Austraalia:					
Commonwealth Rys.	1924.	Raudteede ajakiri 30. X. 25.	1.044	176	„ „
Queensland	1924.	„ 13. XI. 25.	16.940		„ „
Lõuna-Austraalia	1924.	„ 20. XI. 25.	10.646		„ „
Lääne-Austraalia	1924.	„ 4. XII. 25.	7.733	1.223	„ „
Tasmaania	1924.	„ 27. XI. 25.	1.596	190	„ „
Viktorias	1924.	„ 8. I. 26.	29.152		„ „
Uus Lõuna-Wales	1924.	Raudt. kom. aruanne	41.600	5.473	„ „

P. T. T. teenijate atlesteerimise kord — ebaõiglane.

Möödunud aastal pandi maksma posti-ametkonnas uus teenistusekõrgenduste andmise kord shanside süsteemi järgi, mille aluseks on võetud teenija isiklikud ja teenistuslised shansid.

Sarnane ametikõrgenduste andmise kord oleks igakülgsest loomulik ja õiglane, kui teda aga ka õiglaselt käsitatakse.

Kahjuks, aga ei ole meie edumeelse peavalitsuse ülema kiiduväärt algatus tege-likus elus sarnast rahuldavat lahendust leidnud, nagu seda teenijaskonna poolt al-

guses loodeti. Shanside süsteemi õiglase elluviimise vastasteks ja takistajateks on osutunud eestkätt mõned suuremate asu-
tuste ülemad (kellel, nähtavasti ei jatku südametunnistust selleks, et veneaegse ku-
lissidetaguse sosistamise süsteemi juurest
avaliku demokraatliku asjaajamise juure
asuda). Need ülemused ignoreerivad käes-
oleval juhtumisel täiesti shanside süsteemi
määruse § 13, kus ette nähtud attestat-
siooni lehe väljavõtte kätteandmine attes-

teeritavale, mille läbi teenijatel võimalus oleks endid kaitseda.

Ka käesoleval aastal on maksev sama attesteerimise kord, väljaarvatud ainult muudatus, et komisjoni asemel nüüd suuremate asutuste ülemad üksinda attesteerivad teenijaid. Kuid, nagu asjade käik Lõuna-Eestis näitab, ei ole attestatsioonide tulemused attesteeritava olukorra suhtes, võrreldes möödunud aastaga, tänavu sugugi mitte paranenud, vaid koguni halvemaks muutunud. Möödunud aastal attesteeris määruse järgi komisjon, kes mitmest isikust koosnes ja siis oli ikkagi raskem üksikul komisjoni liikmel oma isiklist poolehoidu ehk antipaatiat täiel määral attestatsiooni lehele paigutada. Tänavu aga attesteerisid ainult suuremate asutuste ülemad üksinda, kellede tujudest ja maitsetest võib ära rippuda hulga teenijaskonna tuleviku väljavaated. Tõsi küll, attesteeritavale oli määruse järgi võimalus jäetud ebaõige attestatsiooni puhul protesteerida; kuid kuidas sa ikka protesteerid, kui ei teagi õieti, kas sind üldse on attesteeritud! Ja kui leiduski ülemusi, kes kõneall oleva postipeavalitsuse määruse § 13 alla alistusid ja attestatsiooni lehtede väljavõtteid teenijatele kätte andsid, siis kardetakse harilikult ülemuse „väljasõõmist“ ja ei julgeta üldse protesteerida ebaõige attestatsiooni puhul. Kuidas aga teenijate attesteerimine tänavu tegelikult läbi viidi postiametkonnas, selleks toon siin Lõuna-Eestist paar näitust.

Kolme Lõuna-Eesti maakonnalinna postkontorite ülematest on ainult üksainus attestatsiooni lehtede ära kirjad teenijatele välja annud, kuna kaks nendest seda keeldunud on tegemast. Ühes teisejärgu postkontoris ei teadvadki teenijad, et neid üldse olevat attesteeritud!

Kuid mitte veel see ei iseloomusta attestatsioonilehe õiglast kokkuseadmist, et ülemusel südametunnistust jätkub attestatsiooni lehe väljavõtte väljaandmiseks teenijale. Mõõduandvaks jäävad siin ikkagi põhimõtted, milliste järele attestatsioonid kokku seatakse. Nii, näiteks, oli Lõuna-Eestis X. kontoris, kus attestatsiooni lehtede ära kirjad teenijatele välja anti, pal-

judel naisametnikkel märgitud õiglustunne „rahuldav“, ilma et keegi attesteeritavatest oleks teadnud, mis on annud selleks põhjust. Kui üks teenijatest ülemuse poole pöördus seletuse saamiseks, siis vastas attesteerija, et tema naisteenijate õiglustunnet üldse rohkem ei hindavat, kui „rahuldav.“ Nii siis oli siin mõõduandev mitte õiglustunne ise, vaid „sugukiisimus.“ Kui võrd aga selle ülemuse õiglustunne enesel on välja arenenud, seda näitab vast selgelt teine järgmine attestatsioon, mille tema revideerimise mõttes alluvale Y. kontori ülema kohta andis.

Peab tunnistama, et nimetatud Y. kontori asjaajamine jätab nii mõndagi soovida. Pole seal, näiteks telegraafi alal aparadi päevikut peetud tervete aastate vältusel; posti alal puuduvad kontroll-statistikad hoopis, telefonikõnede registreerimise lehtedest võib kõiki muud jälgida, ainult mitte asutuse korralikku tegevust jne. Sarnasele asutuse ülemale on aga X. kontori ülemuse poolt märgitud kõigis attestatsiooni punktides „väga hea.“ Missugused põhimõtted selle attestatsiooni kokkuseadmise juures X. ülemust juhtisid, ehk olid siin mõõduandvad ainult „ihise kalapiüügi või mugava vastuvõtte mälestused revideerimise puhul“ — jääb teenijaskonnale muidugi teadmataks.

Kui võrd kõrgenduste andmise kord sarnaste attestatsioonide järeldusena ebaõiglaseks muutub ja teenijaskonnas kibedat rahulolematuse tunnet kasvatab, on igale selge. Igatahes ei tohiks teenijate attesteerimist kunagi mitte usaldada ainult ihise isiku hoolde, kelle tujudest ja isiklisest poolehoiust võivad ära rippuda täiel määral hulkade tuleviku väljavaated. Sellest küljest vajaks ametikõrgenduste andmise korra määrus shanside süsteemi järgi tungivalt parandust.

Teisest küljest tekitab teenijaskonnas üldist õigustatud rahulolematust asjaolu, et asutuse ülemad selle määruse § 13 ei täida. Tekib talitmata küsimus: *kas tõesti siis on postipeavalitsus jõuetu selleks asutuste ülemaid oma määruste täitmisele sundida?*

—oho.—

Rahakaartide operatsioonide sisseseadmise töö postiagentuurides keerulisemaks kujunenud.

Postiagentuurides, kus senini toimetati väärtkirjade operatsioone, seati sisse posti peavalitsuse määrusega 1. juunist s. a. alates rahakaartide operatsioonid. Teenijatele jääb aga mõistatuseks, missugusid paremusi loodeti saavutada selle uuendusega. Kas sooviti võimaldada laiematele hulkadele kergemini rahasaatmist riigi piirides, või mõeldi seega teostada töölihtsustamist?

Kuna juba varemadel aegadel nimetatud postiagentuuridest rahasaatmist väärtkirjades toimetati, ei ole rahva huvides seekord midagi paremat ära tehtud, vaid koguni vastupidi. Nimelt on kodanik sunnitud nüüd peale rahasumma usaldamist edasisaatmiseks postiagentuuri ennem seni viis päeva kõhklema, kuni jõuab viimaks kindlale teadmisele, kas riik üldse ka vastutab tema rahasaadetise eest või mitte (vaata määruse punkt 6). Väärtkirjade operatsioonide toimetamise juures vastutas aga postivalitsus saatja rahasumma eest juba samal silmapilgul, kui raha postile anti agentuuris.

Võiks veel tõendada, et rahasummade saatmine väärtkirjades vähemate summade viisi kodanikule liiga kalliks tuli maksuma; selle vastu aga tuli suuremate summade saatmine sel teel märksa odavam rahakaartidega saatmisest. Et neid vahekordi reguleerida, oleks võinud ju väärtkirjade postitaksid uuesti revideerimise alla võtta.

Lõpuks võiks ehk veel oletada, et raha küllalt kindlalt polnud hoitud kinni pitseeritud väärtkirjas. Välismailt saadud väärtkirjade suhtes on see väide vast põhjendatud, kuid sisemaalises postivahetuses on sarnased juhtumised vist küll haruldased, mil raha Eestis postile usaldatult sama riigi piirides oleks kaduma läinud kinni pitseeritud väärtkirjadest. Kui aga seesugused juhtumised tõesti olid, siis ei suuda kõrvaldada ka uus korraldus mitte sarnast võimalikku pahet, sest postiagentuuri vastu võetud transfertsümmad saadetakse kontrollpostkontorisse ikkagi väärtkirjas.

Kui vaadata aga uuenduse peale töölihtsustamise seisukohast, siis näib, et ka siin on saavutatud hoopis vastupidiseid tagajärgi. Selleks toon siin võrdluseks kirjeldused toimingutest postiagentuuridest rahasaatmise puhul väärtkirjades, kui ka rahakaartidega.

Agentuurides vastu võetud väärtkirjad pitseeriti kinni ja kanti agentuuri juhataja poolt sisendusregistrisse. Esimese postiga saadeti nad hirilikult veokirja juures kontrollpostkontorisse.

Agentuurides vastuvõetud rahakaardid kantakse nüüd samuti sisendusregistrisse. Peale selle märgitakse nad veel agentuuri juhataja poolt kahte erilisse saateregistrisse, millistes tähendatakse üles rahakaartide sisendusregistri (reg. nr. 34) järjekorra numbrid, kuhu ja kellele rahakaardid adresseeritud, kui suur summa raha saadetakse, missuguses agentuuris rahakaardid vastu võetud, kuhu kontrollpostkontori ja millisel kuupäeval nad edasi saadetud. Peale selle pitseeritakse vastu võetud rahakaardid ühes transfertsümmade ja eelkirjeldatud registriga ametlisse väärtkirja, mis kontrollpostkontori ülema nime peale adresseeritakse. Siis saadetakse ametline väärtkiri „harilikus korras kaart lit. B. juures“ kontrollpostkontorisse (mitte aga veokirja juures, nagu väärtkirjades rahasaatmise puhul oli lubatud), kuna veokiri endiselt ikkagi tuleb kirjutada.

Nõnda võrreldes rahasaate toiminguid postiagentuuridest väärtkirjades kui ka rahakaartidega, ei või öelda, et viimane saatmise viis agentuuride tööd oleks lihtsustanud. Nüüd aga jälgime edasi samade operatsioonide toiminguid kontrollpostkontorites.

Enamuses osutuvad agentuuridest saadud väärtkirjad ja rahakaardid kontrollpostkontorites läbivevatena. Sellepärast märgitakse agentuuridest saadud väärtkirjad lihtsalt kontrollstatistikasse ja toimitakse nendega nagu harilikult edasisaadetavate täht- ja väärtsaadetistega.

Agentuuridest saadud rahakaarte, rahasumma ja saateregistrid sisaldava ametväärtkirjaga on aga kontrollpostkontoris ennem palju toiminguid, kuni viimasest saadud rahakaarte edasisaatmiseks määratud täht- ja väärtposti juure võib paigutada.

Esiteks kantakse nimetatud ametline väärtkiri kontrollstatistikasse. Siis kirjutakse välja tema järele kutseleht, millele asutuse ülem ehk selle asetäitja alla peab kirjutama. Peale selle avatakse väärtkiri ja võrreldakse tema sisu ühes olevate registritega. Kui sisu on registritega kooskõlas, siis kirjutab asutuse ülem ühele registrile alla; sama register tembeldakse ära, tema teisele küljele kirjutakse peale agentuuri juhataja aadress, nii saadetakse see kviitungina postiagentuuri tagasi.

Nüüd kantakse saadud rahakaardid teist korda sisendusregistrisse (form nr. 1). Seekord juba kontrollpostkontoris. Kui see on sündinud, algab rahakaartide saatjatele

teadete kirjutamine, et rahakaardid ikka tõeliselt on jõudnud kontrollpostkontorisse. Igas sarnases teates tuleb ära näidata, kus postiagentuuris, mil kuu päeval, kui palju raha, kelle nime peale ja kuhu on saadetud, samuti ka, missuguses kontrollpostkontoris ja millal rahakaart kätte on saadud ja mis numbri all sisendusregistrisse kantud. Teateleht kleebitakse kiinni kirjana ja tema välisküljel kirjutakse rahasaatja aadress. Kui need toimingud on kõik lõpetatud, siis

võib alles rahakaarte paigutada edasisaadetava täht- ja väärtposti juure.

Eeltoodud kirjeldusest võib järeldada, et rahakaardide operatsioonide sisseeadmisega postiagentuurides sarnasel kujul, nagu neid praegusel ajal toimetatakse, töölihtsustamisest juttugi ei või olla. Üldiselt jääb aga teenijaskonnale arusaamatuks, missuguseid paremusi loodeti saavutada selle uue korraldusega?

—SOS—

Eladismiinimumi tähtsus üldises sotsiaalpoliitikas ja eraldi palgaküsimuses.

Dr. H. Freudiger («Der Eisenbahner» — Schweiz).

Paljud statistikud kui ka eraisikud, kellel indeksi küsimustega lähemat tegemist, eitavad eladismiinimumi väljaarvamise võimalust, kuid on olemas ka väljapaistvaid tegelasi, samuti ametlisi statistilisi asutusi, kes eladismiinimumi ülesseadmist praktiliselt läbiviidavaks ja tarvilikuks tunnustavad. Nendest oleksid nimetamisväärt statistikud Kuczynski ja Silbergleit, viimane nendest on Berliini statistika büroo juhataja. Silbergleit näiteks toob alates 1919. aastast saadik eladismiinimumi Berliini linna kohta, aluseks võttes väljaarvamistel keha soojuskalooriate vajadust professor Rubneri uurimiste järgi; nimelt meesterahva kohta päevas 3000, naisterahva — 2400 ja lapse kohta 1600 kalooriat.

Edasi ei tarvita inimese keha mitte ainult mehaanilisi soojusüksusi, vaid ka teatud osa toitlusolluseid. Täiskasvanule läheks päevas vaja umbes 100 g. munavalget, 60 g. rasva, 500 g. söehydraati. Selle üldtarviduse alusel arvestab Silbergleit siis esiteks neid toiduaineid, millede hind ja ratsioon ametliselt kindlaks määratud, kuna puuduv osa täiendatakse vaba müügil olevatest ainetest. Ühe ja sama toitvusega ainetest võetakse alati kõige odavamad. Sel kujul määrab ta eladismiinimumi Berliinis vallalise meesterahvale, abielupaarile ja neljaliikmelise perekonnale.

Endine statistik Berliin-Schönebergis Kuczynski toob 1920. aastast alates täieliku nädalase celarve eluüalpidamise kohta. Kuid K. ei piirdu mitte ainult toitlusalamääraga, vaid lisab juure veel teisi vajadusi: korteri hinnaks võetakse ühe toa ja köögi üür, kütte ja valgustuse jaoks 1 tsentner briketti ja 1 kubikmeeter gaasi, riide ja pesu peale $\frac{1}{10}$ ülikonna ja saapapaari hinnast, abikaasa kohta $\frac{2}{3}$ ja iga lapse kohta

$\frac{1}{3}$ sellest summast, muude kõrvaliste kulude peale arvatakse 25 prots. lisa. Ülaltoodud summade järgi arvestab K. eladismiinimumi ühe üksiku meesterahva, lasteta abielupaari ja kahe lapsega perekonna kohta, kusjuures kütte, valgustuse ja korteri kulud iga kord ühetaoliselt hinnatakse. K. eladismiinimumi andmed on Saksamaa ajakirjanduses laiemata tähelepanu osaliseks saanud.

Oleks veel tähendada, et Ameerika Ühisriikide statistika keskbüroo poolt juba 1920. aastal tööliste kohta eladismiinimum kokku seati ja avaldati. Samasugust tehti ka Baseli (Helveetsia) statistika büroo poolt. Ka seati selle artikli kirjutaja poolt 1920. aastal Berni linna kohta eladisalamäär üles.

Kuid kes ka eladismiinimumi ülesseadmist, niisama kui indeksi arvu väljaarvamist eluüalpidamise artiklite hindade kõikumise kohta, teaduslikult võimalikuks ja iseäranis sotsiaalpoliitiliselt absoluutselt tarvilikuks ja tähtsaks peab, pidagu siiski ikka ja alati meeles, et kõigis neis andmeis ainult kaudsed arvud väljenduvad, ja et need iialgi täpsed olla ei või. Inimeste vajadused on individuaalselt liig eralduvad, üks näiteks paneb suuremat rõhku heale toidule, teine eelistab paremat ülikonda ja korjab selleks raha kokkuhoidliku tolmisega. On kahtlemata veel rohkem kaaluvamaid iseäraldusi, mis tingitud kõigepealt sissetulekutest ja seltskonna kihtidest. Aga isegi ühe ja samasuguse palga juures ei vaja näiteks põllumees mitte seda, mida kaupmees, tööline — mida ametnik. Ka territoriaalselt on suured vahed olemas. Sellepärast on õieti öeldes, niisama palju sotsiaalseid eladismiinimume, kuipalju on sotsiaalseid klasse.

Nendest vähestest märkustest peaks jätkuma, et näidata, kuivõrd raske eladismiini-

mumi kokkuseadmine. Ka oleme arvamisel, et sotsiaalne eladismiinum, kui kindel püsiv arv, võimalik ei ole ja ka iialgi olla ei või. Lõpuks on siin igalpool aluseks subjektiivne mõiste ja arusaamine, sest „elutarvidus“ on väga laialdane ala, seepärast ka mitmekülgset seletatav. Arvestades kõige nende raskustega, peab statistika sellest loobuma, et teaduslikult ainuõigeks tunnustatud eladismiinum üles seada. Tõena jääb püsima, mis Engel omas väljapaistvas töös eluütlalpidamise kohta müuseas kirjutas:

„Inimene ei eraldu mitte ainult kehalise ja vaimlise looduse poolest, vaid ka sotsiaalse ja poliitilise õhkkonna järele, milles nemad elavad, mis asjaolu loomulikult ka eluütlalpidamise kulude kohta mõõduandev“.

Kuid meie ei nõua, kirjutab käesoleva artikli autor, absoluutset, individuaalselt igas juhtumuses täpset eladismiinum, vaid tahame seda ainult keskmistes arvudes võtta. Sest vaatamata suurte raskuste peale, on eladismiinum väljaarvamine täiesti võimalik ja sotsiaalpoliitiliselt hädatarviline. Veel kord just eladismiinum sotsiaalpoliitiline tähtsus on see, mis kõige esmalt sunnib selle väljaarvamist ja ülesseadmist põhimõttelikult pooldada. Eluütlalpidamise alammäära rahvamajanduslisest tähtsusest kirjutas juba 1905. a. Leopold Krag: „Kui meie ühe maa produtseerivat ja tööstusklassi, s. o. talurahva ja kodaniku seisust kaasaarvates, nende kõikide astmelisi jaotusi niisuguses seisukorras leiame, et need inimesed vahetpidamata ja hoolsa töö läbi ainult niipalju teenivad, kui võrd iga päev hädatarviliselt vajavad, siis on meil täieline õigus seda maad vaeseks nimetada, kui ka selles mõned üksikud rikkad leiduksid, kellele suured varandused kasutada. Kui suur peab siis see summa olema, et eluütlalpidamise vajadusi katta? Sellest küsimusest peaksid kõik, kes riigile ja maale head soovivad, osa võtma, iseäranis riigi- ja ühiskondlised omavalitsused peaksid alaliselt informeeritud olema, kas iseäranis vaesemate rahvakihtide aastane sissetulek katavad eluütlalpidamise kulud ja kas nende kulude kandmine üksikuile kihtidele raske- ehk kergemaks muutunud, vastavalt kuis aja jooksul nõuded püsinud.“

Sarnaseid väiteid toob ka uuemal ajal tuntud Saksa kutseühisusline tegelane Adolf Braun:

„Tööjõu täieline hindamine, kindlustatud palga ja eluütlalpidamise artiklite hindade ühtlustamisega, suurendab tööproduktiivsust. Mitte panga rahamärgid ei iseloo-

musta palka, vaid need eluütlalpidamisartiklid, missuguseid nende rahamärgide eest osta võib.“ (läärg.)

Kuidas lõppes Briti suurstreik.

Ehk küll Briti tööliste suurstreik, kui seesugune, juba ammu lõppenud on, ei ole tööliste ja töösturite vahel Inglismaal veel kaugeltki sel kujul lahendunud, et sest töösturite täielist võitu ning tööliste kaotust või lüüasaamist oletada võiks, nagu seda on püüdnud tõendada parempoolne ajakirjandus nii meil kui ka mujal. Positsioonivõitlus üksikutes tööharudes kestub edasi endisel viisil, eriti söekaevurite keskel, ja ükski pole kindel, et see lähemas tulevikus uuesti ka raudteelaste peale ei laendu. Terve Euroopa jälgib Inglise tööliste liikumist, teades et seal moodustub haritud töölistekonna lõõkpunkt, kes mõõduandev on kogu ilma töötavale klassile. „Suur-Britannia tööliste võit on võiduks ka Belgia ja Hollandi raudteelaskonnale“; nii tähendas oma kõnes, Ostendes, üks Belgia raudteelaste kutseühingu tähtsam tegelane, ja sarnast arvamist näivad pooldavat ka transportlaste ühingute juhid nii Daanis, Rootsis, Norras, Saksamaal kui ka mujal, mida tõendab juba see asjaolu, et Briti suurstreigi päevil pea igal pool seda streiki toetati.

Üldstreigi lõpetamise puhul Inglismaal kirjutab Shveitsi raudteelaste ühingu häälekandja ajaleht „Eisenbahner“ järgmist:

Esimesed teated üldstreigi lõpetamise kohta, missugused Inglise valitsuse ringide poolt avaldamiseks anti, ei olnud vabad teatud tendentsidest ja tekitasid mõningaid valearvamisi. Et neis teadetes, mainitud asjaolu mõjul, võitluse täielisest äppardumisest räägiti, on arusaadav. Kuid pea hakati küsimust valgustama ka teisest küljest. Teate, et näiteks raudteelased otsustanud streiki jätkata kuni enam-vähem soodsamate tingimuste saavutamiseni, andis tunda, et streigi äppardumisest ei või juttugi olla. Oleks see tegelikult nii olnud, ei oleks ka kahtlemata raudteelastel, kes streigiliikumises juhtivat osa etendasid, võimalust olnud võitlust jätkata.

Töölisiikumisele lähedalseisvate organisatsioonide teated valgustavad seda küsimust kogutud materjaali põhjal ja hoopis teisiti. Neist selgub, et liikumine veel raugenud pole. Eestkätt jätkatakse söekaevanduses endise jõupingutusega ja järelandmatusega streiki. Ja konflikt mäetööstuses kuus streigi esile. Üldstreigi lõppemisega paistis, nagu leiaksid lahendust ka söetöo-

liste perspektiivrikkad küsimused. Vähemalt oli kindel, et valitsus arusaamata seisukohalt, millisele ta mai algul asunud, tagasi astus. Ta oli kõik teinud, et konflikti lihtsustada ja pehmenada. Kuid katsed — kokkuleppele jõuda söekuningatega — on senini tagajärjetud olnud. Ja seepärast on võimata praegu otsustada, kui kaua selles tööstusalas võitlus edasi kestab ja millega ta lõpeb. Üks on igatahes selge, et üldstreik valitsust oma esialgset seisukohta, mis söekaevurite vastu oli sihitud ja kaevandusomanikkude kaudset toetamist tähendas, muutma sundis. See ei tähenda igatahes veel otsekohest materiaalselt edu. Kuid valitsuse seisukoht etendab siin tähtsat osa ja konflikti lõpulik lahendamine on ainult siis võimalik, kui valitsuse heatahtlised püüded edaspidi teostamist leiavad. Ka teistes tööstusalades ei valitse veel täielikult endine rahu, kuid sel liikumisel on väike tähtsus.

Ehk küll võitlus, millest ligi 5 miljoni töölise osa võttis, ilma reaalse materiaalse eduta lõppes, on siiski aluseta ja ebaõige seda asjaolu kui „Trade-Unionide“ lüüasaamist vaadelda. Võitluse lõpetamine oli tingitud mitmesugustest motiividest. Sarnases arvurikas massiliikumises on mitmekesised tegurid otsustajaks. Ja ainult mõne aja pärast võib täpselt formuleerida, missugust tegelekku mõju üldstreik avaldas ja millised olid tagajärjed. Vaatamata sellele, kas saavutati midagi reaalselt või mitte, peab tähendama, et üldstreik iseenesest kui seesugune juba palju tähendas. Asjaolu, et üle 3 miljoni töölise ainult solidaartundest söetöölise liikumisega ühines, seda toetades, näitab, kuidas Inglise töölised üksteise huvide kaitseks välja astuvad — paremat solidaarsuse tunnistust ei või kellegilt nõuda.

Rahvusvahelise ametiühisuse teated toovad järgmist:

Kõikide mitteerapooletute streigi selgituste ümberlükkamiseks juhime veel kord tähelepanu järgmisele: Üldstreik kuulutati välja, et söekaevureid palgaalandamise vastu võitlemises toetada. Peale selle oli streik protestiks valitsuse taktika vastu, kes läbirääkimised katkestas ja nii toimida lasi, et umbes miljon mäetöölisi kaevandusomanikkude võimuses osutusid, sest viimased otsustasid töölisele vastu panna, sena kui need ise alla annavad.

Streigi lõpetamise kohta teatab Briti ametiühisuste kongressi kesknõukogu:

Streik lõpetati tingimusteta Briti ametiühisuste kongressi kesknõukogu otsusel.

Streigijuhid ei võinud lasta ametiühisusi hävitusele vastu minna, sest kauaaegne streik oleks maa majanduslist elu niivõrd

halvanud, et ametiühisustel sellega oleks tulnud arvestada ja saavutatud soodustustest loobuda. Oleks streigijuhid teisiti toimunud, oleks nad neile ülesnäidatud usaldust kurjasti tarvitanud. Valitsus kui ka streikijad, seisukorra tähtsusest aru saades ja seda kainelt ja tõsiselt võttes, olid nõus katkestatud läbirääkimisi jätkama. Seda nõudis ka avalik arvamine. Hakti otsima abinõusid ja teid, et kuidagi kokkuleppele jõuda.

Sir Herbert Samuel, kuningl. söekomisjoni esimees, asus selle ülesande teostamisele. Ta oskas ametiühisuste kesknõukogu niivõrd rahuldada, et streigi lõpetamisega võimalus avaneks läbirääkimisi alustada. Streigi lõpetamist kesknõukogu poolt peab kui vahuse sammu vaatlema, sest nüüd võidi jälle küsimuste arutamisele asuda, mis 3. mail nii otstarbetult kabineti poolt lõpetati. Selle lõputulemus ja kestva rahu loomine söetööstuses ripub nüüd valitsuse tahetest ja püüetest.

Raudteelaste tööle uuesti asumisest Inglise raudteedel

toob I. T. F. järgmist:

1. Iuba aprillikuus olid paljud raudteeseltsid korralduse teinud, et raudteetehastes laupäeviti tööd ei tehtaks, et seega vastavate tööliste nädala teenistust kärpida. Selle korralduse vastu peeti tööliste poolt ägedat võitlust. Rahulolematuid püüti vallandamise teel kõrvaldada.

Kui see taktika teatavaks sai, tegi raudteeteenijate liit korralduse, et nende liikmed ettevõtjate nõudmised ülaltoodu kohta tagasi lükkaks, streigile asuks ja ära ootaks kunni läbirääkimised tööandjatega rahuldavaid tagajärgi annavad. Selle korralduse tagajärjel suurenes streikijate arv päev-päevaga. Läbirääkimisel, mis 14. mail raudteeseltsidega peeti, lepiti kokku järgmises:

1) Streigist osavõtnud raudteelased võetakse uuesti tööle, niipea kui liikumine seda võimaldab ja tööd leidub. Uuesti töölevõtmise juures arvestatakse ärateenitud ajaga.

Ametiühisused on nõus tunnistama, et nad streiki propageerides väärsumme raudteeseltside vastu on astunud ja ühinevad sellega, et seltsid tööliste tagasivõtmisega oma seaduslikke õigusi kahjutasude peale, mis tekkinud streikijate ehk teiste vastutavate isikute kaudu streigi puhul, ei kaota.

3) Ametiühisused kohustuvad: a) oma liikmeid streigile mitte üles kutsuda, enne kui selle üle esmalt ühisusega on läbirääkimisi peetud; b) neid liikmeid mitte toetada, kes „metsikute“ tegudega valmis saavad;

c) järelvalve-personaali spetsiaal-gruppides streigile mitte üles ässitada.

4) Seltsid teatavad, et streigi tagajärjel oli tarvilik osa töölisi ümber paigutada, kuid et ümberpaigutatute palkasid ei vähendata. Iga selts teatab 8 päeva jooksul ametiühisusele isikute nimed, keda siin arvesse võtta tuleb. Seejuures jäetakse igale isikule võimalus kaitsjat oma vastulause kaitsmiseks kutsuda.

5) Kokkulepe ei laiendu nende peale, kes mõnes kuriteos süüdi.

Märkusena tuleks tähendada: Seletus pkt. 2. on peaausjalikult teoreetilise iseloomuga. Seltsid ei nõua kahjutasusid.

Kohustused pkt. 3: Enne streigi välja kuulutamist see üle seltsidega läbi rääkida ei tähenda, et pikad etteteatamise ajad nõuetavad on.

Et konflikt aga veel kaugeltki lahendatud pole, seda näitavad viimased teated Londonist (24. juunil), milles seletatakse suurest ärevusest raudteelaste hulgas, kes otsustanud kokku kutsuda kolme sündikaadi täidesaatva komitee — abinõude arutamiseks, mis tuleks tarvitusele võtta raudtee ühingu- te lepingurikkumiste vastu.

Väliteated.

SAKSAMAA RAUDTEELASTE TERVIS- LINE SEISUKORD. (I. T. F.) Riigiraudtee haigekassa teadete järgi oli 1926. a. 1. märtsiks kassaliikmete üldarvust — 411.605 — 24.548 haiget registreeritud. Seega oli haigeid 5,96 prots., mis 1913. a. protsendist (2,83 prots.) rohkem kui kaks korda suurem. Teenijaskond seletab seda nähtust peaausjalikult pika tööajaga. Ka juhitakse tähelepanu sellele, et õnnetusjuhtumiste arv suuresti on tõusnud endiste aastate omast.

SADAMATÖÖLISTE PALKADE KÕRGEN- DAMINE ANTVERPENIS. (I. T. F.) Leivahindade tõusuga — 1 kilo leiva hind kallines 5 nädala jooksul 40 centimi võrra — nõudis Antverpeni sadamatöölise organisatsioon palkade kõrgendamist kahe frangi võrra päevas. Nõudmine oli 1. mail sadama komisjonis arutusel. Otsustati sadamatöölise päevapalka tõsta ühe frangi võrra senini, kuni leivahind 2 franki ehk rohkem.

UUED PALGAD ROOTSI SISEVETE LAE- VADEL. (I. T. F.) Kokkulepe uute palkade kohta tunnistatakse maksvaks kuni 1927. a. 31. juunini. Uus tariif jaguneb 4. gruppi:

I tariif: (on maksev kõigil kaubalaevadel, mis ühendust peavad sisevetes ja Göta ning Trollhätte kaanaliga):

	Kuus.
Madrus	Kr. 75.—
„ peale 8-kuul. teen. kui seesug.	„ 90.—
„ peale 12-k. teen. kui seesug.	„ 105.—
Tüürimees	„ 130.—
1. kütja	„ 120.—
2. kütja	„ 70.—
2. kütja peale 8-kuul. teen. kui seesug.	„ 90.—

II tariif: (maksev reisilaevadel Göta—Älv liinil):

	Kuus.
Madrus	Kr. 95.—
„ peale 12-kuul. teen. kui seesug.	„ 125.—
Tüürimees	„ 140.—
Kütja	„ 125.—
Kütja peale 12-kuul. teen. kui seesug.	„ 140.—

III tariif: (maksev Dalslandi kaanaliga ühendust pidavatel laevadel):

	Kuus.
Madrus	Kr. 100.—
Kütja	„ 100.—
Praamlaeva madrus	„ 200.—

IV. tariif: (maksev Norra Bergslags Raudtee Aktsiaseltsile kuuluvatel praamlaevadel):

1. praamlaeva madrus	Kr. 220.— kuus.
2. praamlaeva madrus	„ 205.— „

Laevadel on luba ainult ühele madrusele alamklassi palka maksta.

Mootorlaevade õlitajad ja üksikkütjad määratakse peale 16-kuulist teenistust 1. kütjaks, millise astme järgi neile ka palka maksetakse. Alguses on üksikkütja palk võrdne 2. kütjale, ehk jällegi saab ta palka eritariifi järgi, kui niisugune kindlaks määratud.

Peale rahalise palga on meeskonnal, praamlaeva meeskond välja arvatud, prii ülespidamine ja arstimine teenistuse kestvusel.

Selle kokkuleppe tulemused ei tohi mingil tingimisel välja kujuneda varemalt saavutatud soodustuste ja õiguste halvenemiseks ehk kärpimiseks.

TAGAJÄRJERIKAS PROTESTIAVALDUS INGLISMAAL. (I. T. F.) Järgmine asjaolu kriipsutab alla Inglise töölise organiseerimisvõimet ja oskust oma huvisid kaitssta:

Ühes Londoni depoos (Midland and Scottish Railway) määrati üks inspektoritest ümberpaigutamisele teise depoosse. Selle sammu peale

vastasid töölisel töökatkestamisega. Töölisel nägid üldiselt lugupeetud ja armastatud inspektori ümberpaigutamises töötingimiste halvenemist. Streigist võttis osa ligi 1000 inimest. Läbirääkimistel, mis administratsiooni ja tööliste vahel peeti, leiti tööliste protest küllalt põhjendatud olevat, ja depoo ülemus oli sunnitud inspektori ümberpaigutamisest loobuma. Seega oli konflikt lahendatud ja töölisel asusid uuesti tööle.

ITAALIA SADAMATÖÖLISED JA MERE-MEHED FASCISMI VASTU. (I. T. F.) Nagu „Daily Herald“ teatab, juhtus hiljuti Livornos sadamatöölise ning meremeeste ja fascistide vahel terav kokkupõrge. Politsei keeldus sadamatöölisele luba andmast viimase au avaldamiseks ühele õnnetul kombel surma saanud kaastöölisele. Kui töölisel, keelust holimata, oma tahet teostada kavatsesid, segas end politsei asjasse ja nõudis tööliste laialiminekut. Töölisel panid kangkaelselt vastu. Võeti tarvitusele laskeriistad. Võitluses said kaš inimest surma ja paljud haavata. Kui sadamas seisvate laevade meeskonnad sellest teada said, korraldati nende poolt fascismivastane demonstratsioon. Merepolitseinikke, kes demonstreerijaid laialijama ilmusid, loobiti kivisöe tükkidega.

SURMAJUHTUMISED INGLISE MERE-MEESTE KESKEL 1924. A. (I. T. F.) Inglise ametlikkude teadaannete järgi tuli 1924. a. Inglise kaubalaevade meeskonna juures 1232 surmajuhtumist ette. Sellest surid:

	merel: sadam.: Kokku:		
Laevaõnnetuste tagajärjel	121	31	152
Teiste õnnetusjuh. tagaj.	122	212	334
Haiguste tagajärjel	227	469	696
Enesetapmise tagajärjel	29	21	50

Kokku: 499 733 1232

1924. a. oli auru- ja mootorlaevadel teenistuses kokku 231.863 inimest.

Purjelaevadel tuli 31 surmajuhtumist ette, nendest 12 laevaõnnetuste puhul. Viimaste laevade meeskonda kuulus 2238 inimest.

Haiguste tagajärjel surid peaaesjalikult tiisikus-, kopsu- ja südamehaiged, nimelt oli mainitud haigustesse surijate protsent 42 prots.

SAKSA STREIGI STATISTIKA 1924. A. KOHTA. (I. T. F.) Saksa ametlik riigiministeriumi leht avaldas omas numbris 9. IV. täpse ülevaate 1924. a. jooksul Saksamaal toimepandud streikidest. Sellest siin väljavõtted:

Streikide üldarv mainitud aastal ulatas 1581. Neist võtsid osa kokku 969.956 töölisl — 17.427 tööstusettevõtet. Streigi läbi kaotsi läi-

nud tööpäevade arv oli 13.198.470. 1346 streigi põhjuseks oli palgaküsimus, 322 — tööaja küsimus ja 327 streiki tekkisid teistel mitmesugustel põhjustel. Nendest lõppes 422 täie võiduga, 620 — osalise võiduga ja 539 — tagajärjeta.

INGLISMAA RAUDTEELASTE SEISUKORD PÄRAST STREIKI. (I. T. F.) Kuigi streik juba ammu lõppenud, ei ole siiski veel kõik streigist osavõtnud raudteelased uuesti tööle võetud. Ettevõtjad seletavad seda asjaolu söekriisiga, mis söekaevanduses edasikestvast konfliktist tingitud, mille tõttu kaubavedu mitte ainult märksa vähemal määral teostada võimalik, vaid nad ka sunnitud olla mitmekesiseid töid normaalsest vähemates piirides jätkama. Ka valitsuse korraldused on mitmesuguseid kitsendusi raudtee töödessa toonud. Tekkinud seisukorra selgitamiseks oli kolmel raudteelaste ühingu läbirääkimised raudteeseltsidega, mille tagajärjeks oli 21. mail uue kokkuleppe saavutamine, mis ette näeb õiglasemat tööjaotust endise personali vahel.

Mis puutub ümberpaigutamisse, millise õiguse raudteeseltsid nõutasid kokkuleppel 14. mail, siis on neli raudteeseltsi teatanud, et nad ümberpaigutamisele on määranud kokku 117 inimest. Õigused, mis ümberpaigutatutele eelmises kokkuleppes ette nähtud (protesti võimalus ja uuel kohal vähemalt samad, kuid igatahes mitte halvemad tingimused), ei ole viimases kärbitud.

C. T. CRAMP'I KÕNE. (I. T. F.) Ühel arvurikkal koosolekul 30. mail Glasgosis väljendas C. T. Cramp, Inglismaa raudteelaste ühingu sekretär, omas kõnes muuseas järgmist:

Kui Inglise raudteelaste ühing ja teised raudteelaste organisatsioonid ametiühisuste nõukogu streigi üleskutsesele järgnesid, sündis see arvamisel, et nad nii kaua streiki jätkavad, kuni kõik töölisel, söekaevurid juurde arvatud, tööd uuesti algavad. Mis aga mainitu takistuseks oli, ei ole praegu veel selge.

Raudteelaste ühing on toetamise mõttes oma liikmetele streigi kestvusel üle 20 miljoni marga (Saksa mrk.) välja annud. Juba selle tõttu ei tohiks oma olemasolu eest võitlejad söetöölised raudteelaste püüetest valesti aru saada.

Streik on õpetanud töölisi aru saama ja tähele panema organiseerimise vajadust, samuti ta iseloomu ja ta alust, millele ta toetub. On ekslik arvata, et ühingute koondus, mis ühe ja sama tööstusala mitmesuguseid sektsioone kujutab, tegelikult võitlusvõimeline on.

Et ametiühisuste kesknõukogu suurstreiki piiratud abinõudega läbi viima pidi, ei olnud töölistel suurt kasa sellest osa võtta, ilma otsusele jõudmata, poliitilist võimu nende tingimuste kontrollimiseks tarvitada, missugused kapi-

talistliku süsteemi juures streigi möödapääsematuks tegid.

Kokkulepete kohta raudteeseltsidega seletas Cramp, et suuremad raskused juba kõrvaldatud olla. Ametiühisustel on võimalik tööliste tööle tagasivõtmist ilma erandita kindlustada ja nimelt vana töölepingu põhjal. Seda on võimalik olnud saavutada ainult raudteelaste ametiühisuste tugevuse tõttu.

Teatud raskused on tekkinud seisakust söekaevanduses, kuid Cramp avaldas lootust, et 21. mail sõlmitud kokkuleppe põhjal enam-vähem õiglane tööjaotamise kord kindlustatud on.

Ühtlasi tähendas Cramp, et raudteeseltside poolt ümberpaigutatavate arv märksa vähendatakse ja ümberpaigutamine ainult mõnda üksikut tabab.

Kahjud, mis raudteeseltsidele streigi läbi tehtud, ulatavad Cramp'i sõnade järgi üle 100 miljoni marga.

ÜLDSTREIGI TÄHENDUS. — AMETIÜHISUSTE VAIM KÕIKUMATA. (I. T. F.) Inglismaa söekaevurite streik, millega töölised teistelt aladelt solidaartunnetest ühinesid, halvendas suurel määral kõikide streigist osavõtjate ametiühisuste rahalist seisukorda. Seda asjaolu püüavad ettevõtjad oma huvides kasutada, ja ametiühisused ei saa nende püüetele nüüd sarnasel mõõdul vastu panna, kui see võimalik oli enne üldstreiki. Selle asjaoluga on seletatavad ka need pessimistlikud otsused, mis tööliikumises eneses kuuldavale tulevad., „Railway Review“ — Inglismaa üldiste raudteeühingute häälekandja — omas 4. juunil ilmunud numbris käsitleb laialt viimast küsimust ja vaidleb ägedalt selle vastu, nagu oleks tõesti põhjusi hädaldamiseks ja kahtlemiseks.

Mainitud lehe artiklis toonitatakse nimelt järgmist:

Ei ole õige väide, et meid see suur demonstratsioon vaimliselt vaesemaks on teinud, kuigi meie rahaliselt vaesemaks jäänud oleme. Ametiühisusi elustav vaim ei peitu mitte nende kogutud summades, vaid ta poolehoidjate edasipüüdmisses ja vaimukindluses. Meie ajalugu näitab, et suuremaid võitlusi on kätte saanud just need ametiühisused, kelle kassad kõige väiksemad olid; ja jällegi, on olnud ametiühisusi, kes oma rikkuse peale vaatamata, ei suutnud midagi oma liikmete heaks ära teha.

Praegune streik oli ainult katse, mis võimaldas meile näha rahva ja tööliste reageerimist streigi kui fakti peale. Tagajärgedega võime täiesti rahul olla, sest see katse on peale muu kõvendanud ka sidemeid tööliisklassi vahel, mis väljaantud rahast väärtuslikum.

Nagu üks mees asusid üle kolme miljoni inimese streigile, kusjuures nad kõik kaalule panid, mis neile elu pakkus. Noored astusid seega oma esimese sammu ellu ja vanemad mehed, kes mitte järele ei mõtelnud, mis tähendab tänavakivide värvi uurida, ühinesid nendega. Nad tegutsesid täies teadmises, et solidaartunne tööliste juures niivõrd kasvanud, et nad endid ei või ega ei tohi kõrvale hoida. See on professionaalse liikumise algus, mitte ta lõpp.

SAKSAMAA RAUDTEELASTE ÜHINGUD KARTELLIDE ASUTAMISEST LOOBUNUD.

(I. T. F.) Vaielustele mitmesuguste raudteelaste ühingute vahel, missuguste eesmärgiks oli kartellide loomine ja mille üle I. T. F. varemalt teatanud, on nüüd lõpp tehtud. Saksa riigi raudtee ametnikkude ja teenijate keskametiühisuste kesknõukogu otsustas omal istangul teistele organisatsioonidele teatada, et ta kavatses kartellide asutamist võimalikuks ei loe. Seevastu avaldati nõusolekut, teiste ametiühisustega elavamalt läbi käia ja moodustada komisjon, milles kõikide raudteelaste organisatsioonide esitajad esitatud oleks.

„TEHNILINE HÄDAABI“ VOI FASCISTLINE VABATAHTLIKKUDE RÜHMITUS? (I. T. F.)

Selle pealkirja all avaldab „Der Deutsche Eisenbahner“ — Saksamaa raudteelaste häälekandja — oma veergudel pikema artikli, mille sisuks „Tehnilise Hädabi“ tegevus. „Tehniline Hädabi“ kutsuti ellu 1919. a. Saksamaa ametiühisuste nõusolekul ja toetusel tol korral hädahäädlikkude kommunistlike vägivallaaktide vastukaitses. Aastate jooksul on see organisatsioon aga täiesti oma iseloomu muutnud ja on muutunud üheks, avalikult toetust saades, streigimahasurumise institutsiooniks. Ametiühisused on korduvalt nõudnud „Tehnilise Hädabi“ likvideerimist. Saksa riigipäev on nendele nõudmistele sel teel vastu tulnud, et ta „Tehnilise Hädabi“ käsitada määras siseministeriumi poolt nõutud 3.627.000 marga asemel 2.850.000 marka. See asjaolu näitab, et „Tehniline Hädabi“ tulevikus oma tegevust laiendada kavatses. Mainitud organisatsiooni tegevus tõendabki selle kavatsuse teostamist. Ta ei otsi ainult uusi liikmeid, vaid korraldab harjutusi ja praktilisi töid isegi raudtee tegevuse alal, ehk küll ametlikult eitatakse „Tehnilise Hädabi“ tegevuse sisseseadmist raudteedel. Kuid misjaoks siis raudtee eriteadlased, nagu vedurijuhid, rongijuhid, jaamaametnikud jne., keda ta otsib oma kuulutuste kaudu! „Der Deutsche Eisenbahner“ tuleb muuseas otsusele, et „Tehnilist Hädabi“ kui tööliisklassi ja vabariigi vastast organisatsiooni võtta tuleb. Nõutakse, et tulevikus talle

riiklist toetust ei antaks. Lõpus tähendab autor, et pea kolm miljoni marka oleks sotsiaaltoetuste jaoks rohkem tarvilised, kui fascistilise organisatsiooni moodustamine ja et „Tehnilise Hädaabi“ likvideerimine on poliitiliseks vajaduseks saanud.

RAHVUSVAHELINE RAUDTEELASTE KONGRESS KÄESOLEVAL AASTAL PARIISIS.

Rahvusvaheline raudteelaste kongress I. T. F. algatusel peetakse käesoleval aastal Pariisis. (Möödunud aastal oli see Bellinzonas.)

Päevakorda on võetud:

- 1) Kongressi avamine I. T. F. esimehe poolt.
- 2) Kongressi juhatuse (büroo) valimine.
- 3) Mandaatkomisjoni tööd.
- 4) Kongressi kodukorra kindlaksmääramine.
- 5) I. T. F. täidesaatva komitee aruanne.
- 6) Kassa aruanne.
- 7) Sissetulnud küsimuste selgitamine.
- 8) Põhikirja muutmise küsimus.

- 9) Liikmemaksu kindlaksmääramine.
- 10) I. T. F. istangud.
- 11) a) Maade valimine, kes oma esitajad saadaks täidesaatva komitee peatoimkonda.
- b) Nõukogu liikmete valimine.
- c) Nõukogu liikmete kandidaatide valimine.
- d) Täidesaatva komitee liikmete valimine.
- e) Sekretäri valimine.
- 12) Järgmise kongressi aja ja kongressi pidamise koha (riigi) kindlaksmääramine.

Nagu teada, oli meie raudteelaste Keskühingu esitajaks möödunud aastal kongressil Bellizonas insener R. Selja. Käesoleval aastal tuleb eestlastel oma esitaja saatmisest arvatavasti loobuda. Põhjus selleks muidugi majanduslik kitsikus, ka kujuneks piinlikuks meie esitajal sellel kongressil aru anda palgaküsimuse kohta, mis, nagu teada, meil ikka veel lahendamata, kuna möödunud aastasel kongressil seesama esitaja omas aruandes, muuseas, teatas, et palgaküsimus Eestis lahendatakse 1926. a. 1. jaanuarist.

Mitmesugust.

MIS ÜTLEB TÖÖLISJUHT ALKOHOLIST?

Kui ma tänaval käies joogikohtade tulesid silman, tahaks ma valust kisendada: „Teie geeniusse matmispaik! Teie geeniusse matmispaik!“

(Upton Sinclair — „Armastuse rännak“.)

Ei ole õige, et vaesus joomisest tingitud ja ei ole õige, et joomine vaesusest tuleb, vaid mõlemad tegutsevad vastastikku. *Viktor Adler.*

Joomine on kapitalistline eksploateerimine, millele töölisklass lõpu teha võiks, kui ta moraalset julgust ja isikliselt tahtejõudu üles näitaks.

Philipp Snowden,

Inglise varakantsler Macdonaldi kabinetis.

ASJAAJAMISE LIHTSUSTAMISE JA KOKKUHOIU NIMEL . . .

Igale postkontorile on peavalitsusest välja saadetud võlgnikkude raamat. Suuremalt jaolt seisavad aga need raamatud asutustes kasutamata, kuna seesuguste tarvitamiseks täieline vajadus puudub.

Tegelikult märgitakse käesoleval ajal võlgnikkude raamatusse ainult telefoni abonentide võlad. Kuid samad võlad on juba automaatselt abonentide isikuarvetes näha, nii et nende kandmine veel võlgnikkude raamatusse ainult teistkordne töö on. Sellepärast tuleks võlgnikkude

raamatud hoopis ära kaotada ja seda tehtagu asjaajamise lihtsustamise ning kokkuhoiu nimel üsna julgelt!

—kinto—

KUI RINGKIRJAD ARUSAAMATUD ON.

Posti peavalitsuse s. a. 23. aprilli ringkirjas (juhises) nõutakse kontorite ülematelt postiagentuuride juhatajate palkade revideerimise otstarbel andmete esitamist postiagentuuride tegevuse kohta. Sama ringkiri-juhise juurde lisatud tähikus nõutakse juba andmete esitamist ka telefoni agentuuride tegevuse kohta. Tegelikult aga olevat mõeldud ringkirjas ka andmete kogumist nende telefoni kõnepunktide (mitte agentuuride) tegevuse suhtes, mis postiagentuuride juhatajate ühise juhtimise alla kuuluvad, ehk küll ringkirjas ega tähikus sellest juttu pole.

Sarnase segase ringkirja tõttu esitasid ka kontorite ülemad peavalitsusele andmed igaüks oma otsustamise järele: kes ainult postiagentuuride tegevuse kohta, kes ühiselt telefoni kõnepunktide ja postiagentuuride kohta. Leidus ka sarnaseid asutuste ülemaid, kes kahekordseid andmeid andsid, et aga kuidagi viisi eeskirja mõtet tabada.

Teenistuse huvides oleks soovitav, et kesk-asutuste ringkirjad seda ka täpselt peaks väljendama, mida nende abil soovitakse öelda.

—kinto.

Raudteelaste raamatukogu raamatute nimekiri.

(Järg.)

<i>Tammsaare, A. H.</i> Kärbes. Novell. 1924. a. lhk. 190. 0.11611	LIIK NR. 6.
<i>Tammsaare, A. H.</i> Noored hinged. Novell. 1923. a. lhk. 117. 0.11181	<i>Aamisepp, Jul.</i> Kodujäneste pidaja käsiraamat. Praktiline käsiraamat algajatele kui ka vilu- nud kodujäneste kasvatajatele. 1921. a. lk. 168. 6.632
<i>Tolstoi, Leo.</i> Mitte väes, vaid tões. Valitud kogu juttusid. Tlk. K. Leetberg. 1916. a. lhk. 197. 0.11782	<i>Adamtan, J.</i> Vabad mängu ja sport I jagu, joonistuste ja piltidega. i. a. lhk. 80. 6.32
<i>Tschehov, A. P.</i> Väljavalitud jutud. Tlk. O. Truu. 1911. a. lhk. 97. 0.11861	<i>Aiatöö õperaamat.</i> i. a. lhk. 416. 6.62
<i>Tschehov, Anton.</i> Kahevõitlus. Romaan. 1906. a. lhk. 142. 0.10441	<i>Aleksejev, N.</i> Raadio — asjaarmastaja. Praktili- ne käsiraamat asjaarmastajatele. 1924. a. lhk. 64. 6.542
<i>Tuglas, Friedebert.</i> Hingede rändamine. Novel- lid ja miniatüürid. 1925. a. lhk. 168. 0.11041	<i>Aljak, A.</i> Kaubateadus I osa. Kütte, valgustus, süüte, määre, klaas, savi ja metall kaubad, mineraalhapped, soolad, ollused, mineraalvär- vid, väetisained, nahk, ilukivid. 1921. a. lhk. 89, juun. 33. 6.12
<i>Tuglas, Friedebert.</i> Saatus. Novellid. 1921. a. lhk. 168. 0.10081	<i>Aljak, A.</i> Kaubateadus II osa. Kiudained, ketru- sed, koed, paber, tähtsamad orgaanilised kee- mia kaubad ja looduslised produktid, toiduai- ned, maitseained ja vürtsid. 1922. a. lhk. 140 +2. juun. 69. 6.22
<i>Tuglas, Friedebert.</i> Öhtu taevast. 1920. a. lhk. 136. 0.10091	<i>Barmin, V.</i> (insener). Ehitaja käsiraamat. 1923. a. lhk. 135. 6.41
<i>Turp, H.</i> Vargad. Novell. i. a. lhk. 128. 0.10691	<i>Borèe, Albert.</i> Näojumestamise kunst. Praktili- sed juhatused algajatele näitlejatele ja asja- armastajatele. i. a. lhk. 32. 6.551
<i>Tvain, Mark.</i> Prints ja kerjus. Inglise keelest H. G. Oras. 1922. a. lhk. 158. 0.11142	<i>Burmeister, A.</i> Malemängu õperaamat. 1922. a. lhk. 112. 6.72
<i>Täielik Jenoveva hale elulugu.</i> Saksa rahva muin- nasjutt. 0.11631	<i>Donner, Signe.</i> Daani kokaraamat. 1923. a. lhk. 137. 6.562
<i>Uskull, Voldemar.</i> Vandevennad. Eesti keelde E. Reinthal. 1912. a. lhk. 120. 0.10721	<i>Hacker, G.</i> Elektri insener. Elektrivalgustus. 1923. a. lhk. 63. 6.102
<i>Ungari rahvajutud.</i> 1925. a. lhk. 27. 0.10052	<i>Hacker, G.</i> Elektri insener. Elektrotehnika alg- õpetus. i. a. lhk. 189. 6.111
<i>Vallak, Peet.</i> Epp Pillarparti Punajaba potitehas. Novellid, 1925. a. lhk. 107. 0.11831	<i>Hintzer, Karl.</i> Kepiharjutused, 1923. a. lhk. 46. 6.91
<i>Vallak, Peet.</i> Must rist. Novellid. 1925. a. lhk. 113. 0.9981	<i>Hintzer, Karl.</i> Vabaharjutused. 1922. a. lhk. 52. 6.81
<i>Vells, H. G.</i> Jumal Jimmy Goggles. Jutustus. Tlk. H. Jansen. 1923. a. lhk. 24. 0.9851	<i>Hückinen, Elma.</i> Naiskäsitöö. 1924. a. lhk. 157. 6.621
<i>Verine kättemaksja Antonio Porro.</i> Trahvalgar. 1921. a. lhk. 255. 0.11542	<i>Jantes, N.</i> Autojuhi käsiraamat. Juhatused au- tojuhile ja omanikule. i. a. lhk. 61. 6.301
<i>Võimane verine tsaar Venemaa troonil.</i> 1917. a. lhk. 48. 0.9781	<i>Johanson, Alma.</i> Taimevärvide õpetus. 1918. a. lhk. 54. 6.601
<i>Vilde, E.</i> Kogutud teosed IV anne. Kaks sõrme. 1924. a. lhk. 182. 0.10122	<i>Jostoff, Johannes.</i> Kaubanduse korrespondents. 1923. a. lhk. 184. 6.532
<i>Vilde, Eduard.</i> Kogutud teosed VI anne. Novel- lid III. Rõugearmed. Salasidemed. Töömehe tütar. 1925. a. lhk. 229. 0.10132	<i>Kapsi, F. j. t.</i> Ülevaade elektrotehnikast, telegraafi- ja telefoniasjandusest. 1922. a. lhk. 186. 6.121
<i>Vilde, E.</i> Kogutud teosed VI anne. Novellid. III. Rõugearmed. Salasidemed. Töömehe tütar. 1925. a. lhk. 229. 0.11592	
<i>Vilde, E.</i> Kogutud teosed XVI anne. Romaanid V. Külmale maale. 1924. a. lhk. 221. 0.11582	
<i>Vilde, E.</i> Kogutud teosed XXI anne. Romaanid VII. Mahtra sõda II osa. 1924. a. lhk. 542. 0.10112	
<i>Visnapuu, Henrik.</i> Ränikivi. 1925. a. lhk. 78. 0.11031	
<i>Volff, Ludvig.</i> Garragan. Romaan. 1924. a. lhk. 244. 0.10751	
<i>Võitlused Vodudega mägedes San-Domingo saa- rel. i. a. lhk. 112. 0.10701</i>	

Vastutav toimetaja: A. Michelson.

Väljaandja: Eesti Raudteelaste Keskühing.

Tr. o.-ü. „Waba Maa“, Tallinnas.

G. SCHEËL & K^o

TALLINNAS

ASUTATUD 1884 A.

TOIMETAB KÕIKSUGU
PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VÄLJAMAAL

A-S. WOLF'I

lokomobiilid ja rehepeksumasinad

on meie maa nõuetele vastavalt ehitatud,
sellepärast nõuavad neid meie töösturid
ja põllumehed ikka rohkem ja rohkem.

Alaline suur ladu.

Võistlemata odavad hinnad.

Elektri-, nafta- ja petrooleumi-mootorid; masinate rihmad, õlid, rasvad jne.; raua- ja puutööstuse masinad; Heiligenbeili saiku ja kõiksugu põllutöö-masinaid ja -ristu suures valikus. Terasi, rauda, plekki, pappi, lõrva ja kõiksugu malmi, teras- ja rauakaupasid. Rootsi koorelahutajad.

A-S. W. Schneider & Ko.

Tallinnas, Estonia puiestee 19.

Kõnetr.: kauplus 4-01, kontor 18-42, tehnika-osak. 26-34, vabrik 4-02.

OSAKOND TARTUS, Raatuse uul. nr. 13. Kõnetr. 7-65.

A-S. Eestim. Apteegi- ja Rohukaubanduse Ühing

Telef. 19-86

Telef. 31-55

„Ephag“

Tallinn, Harju tänav 41 ja Narva maantee 42

VÄRVID, LAKID, VÄRNITS, PINTSLID

jne.

KÄSNAD, KEMIKAALIAD, HAPPED,

MAJAPIDAMISE TARBED

jne.

Makaronivabrik

„Minerva“

Tallinn, Telliskivi tän. 5

Kõnetraat 15-88 ja 4-05

Nõudke „Minerva“

*makarone, nuudlid ja tärne,
sest nad on oma väärtuse poolest
üle kõige.*

Raadio

paremad **Western Electric Co.** vastuvõtte aparaadid, kõvakõnelejad, materjaal ja jaod ise-ehitajatele suures valikus.

Lambid — Tungram raadio, valgustuse ja erilisteks otstarbeteks.

Automaat ja liht telefoni aparaadid ja keskjaamad igaks otstarbeks jne.

Tehn. - kontor ins. A. E. Reinke

Vene tän. 17, Tallinn.

Telefon 27-90.

Automobiili bensiin

üsnä odavalt!

masina õli nr. 6,
mootori naftat
ja masuuti

üsnä odavalt!

soovitab vast kohalejõudnud laevalt

Firma

„EESTIPOLMIN“

Firma

Address: Vene t. nr. 11a, 10.

Kõnetr. 14-95, 15-64.

Eesti-Poola Petrooleumi Ühisus „EESTIPOLMIN“.